

Effectiviteit van de Vogelvide als broedplaats voor de Huismus

In het Bouwbesluit dat is vastgesteld in 2003 en in 2012 is opgenomen dat een gebouw geen openingen mag hebben van meer dan 1 cm breed die niet kunnen worden afgesloten, op enkele uitzonderingen na. Mede als gevolg van deze ontwikkeling, maar ook door een afgenomen voedselbeschikbaarheid en habitatkwaliteit, zijn Huismussen sinds de jaren vijftig meer dan gehalveerd in aantal en staan Huismussen sinds 2004 op de Rode Lijst met de status 'Gevoelig'. Doel van deze studie was om de effectiviteit van de Vogelvide als broedplaats voor de Huismus te bepalen.

Van eind april tot eind juni 2019 is gedurende 3 bezoeken in totaal 678 meter aan Vogelvide geobserveerd, verdeeld over zeven provincies. Tijdens elk bezoek werd 10 minuten per adres of blok geobserveerd of Huismussen daadwerkelijk gebruik maakten van de invliegopeningen van de Vogelvides. Nestindicerend gedrag en/of een nestvondst werd genoteerd.

In de 678 meter Vogelvide werden twee nesten gevonden. Beide keren betrof dit een nest in dezelfde straat, op twee verschillende adressen. Het percentage Vogelvides dat gebruikt wordt door Huismussen als broedplaats ligt met 99% zekerheid tussen 0,00% en 5,36%.

Een laag percentage werd juist niet verwacht op basis van eerder onderzoek naar het gebruik van het prototype van de Vogelvides door Huismussen in 2007. Destijds waren daar twee adressen waar Huismussen gebruik maakten van de Vogelvide. Eén van deze locaties liet bij herhaald bezoek in mei 2019 opnieuw twee broedparen zien. Dit was niet een locatie uit het huidige onderzoek, maar een locatie die vanwege het eerdere succes weer is bezocht.

Op basis van vergelijkingen met andere studies waarin de effectiviteit van nestkastsystemen is onderzocht en op basis van literatuur over de habitateisen van de Huismus is een analyse gemaakt van mogelijke knelpunten die leiden tot het lage percentage gebruikte Vogelvides. Het verschil in succes moet worden gezocht in de verschillen tussen het prototype en de Vogelvide, zoals de afmeting van de broedruimte, de afmeting van de invliegopening en het materiaal zijn factoren die het microklimaat en de leefbaarheid en daarmee ook de effectiviteit van de Vogelvide kunnen bepalen.

Q&A

1. Hoe werkt de Vogelvide voor Huismussen?

De Vogelvide is een dakvoetprofiel met invliegopeningen voor Huismussen. Hierdoor kunnen zij achter het vogelschroot komen. Daarachter bevindt zich een tweede vogelschroot. Tussen deze twee schroten in kan de Huismus een nest bouwen in een kunststof bak-constructie.

2. Is de Vogelvide effectief?

Dat blijkt niet uit ons onderzoek. De kans dat een Huismus gaat broeden in een Vogelvide (zoals die in 2009 op de markt is gekomen) is klein.

3. Wat zijn de mogelijke oorzaken van de effectiviteit van de Vogelvide?

Dat is nog niet onderzocht. Uit studies naar andere typen kunstmatige nestlocaties kan worden afgeleid dat de interne afmetingen, de afmetingen van de invliegopeningen, het gebruikte materiaal en het microklimaat een barrière kunnen vormen voor Huismussen.

4. Is de Vogelvide dan niet vooraf onderzocht?

Er is een kleinschalig onderzoek gedaan met prototypes van de Vogelvide. Hier bleek dat in twee van de vier onderzochte locaties Mussen nestelden in een Vogelvide. Deze resultaten waren positief genoeg om de ontwikkeling van de Vogelvide voort te zetten, maar lenen zich niet om te vergelijken met de huidige grote studie.

5. Is de geleverde productversie van de Vogelvide ook nog vooraf onderzocht?

Nee.

6. Waarom heeft de Vogelvide een soort bak-constructie achter de invliegopeningen? Kan de Huismus niet gewoon op het dakbeschot tussen dakvoetprofiel en eerste panlat broeden?

Als Huismussen direct op het dakbeschot kunnen broeden, voldoet de constructie niet meer aan de regels van het Bouwbesluit ten aanzien van ventilatie en eventuele aantasting van de (dak)constructie.

7. Wij hebben zo'n Vogelvide onder ons dak zitten. Er zitten nu geen mussen, maar kunnen die nog wel komen?

Ja, die kunnen nog komen.

8. Kunnen er ook andere vogels in een Vogelvide gaan broeden?

Nee, voor alle overige vogelsoorten van het stedelijk gebied zijn de afmetingen en de invliegopening te klein.

9. Ons dak wordt gerenoveerd, terwijl daar Huismussen onder nestelen. Hoe kunnen wij Huismussen helpen aan een alternatieve broedplaats?

Het advies is om de ontwikkelingen op het gebied van Vogelvides in de gaten te houden; verbeteringen aan de Vogelvide bieden perspectief voor de toekomst. Tot die tijd kunt u kiezen voor een dakvoetsysteemprofiel van Monier B.V. met uitponsbare invliegopeningen. De achterliggende ruimte zal dan wel conform de regelgeving verder afgesloten moeten worden. In de toekomst kan daar mogelijk alsnog een nestkast voor Huismussen op worden aangesloten, waardoor de Huismus weer terecht kan onder de onderste dakpannen. Tot die tijd kunt u nestkasten aanbieden. Huismussen hebben graag een ruime nestkast met een invliegopening die bij voorkeur 35 mm groot is en met meer breedte dan hoogte, waardoor het vloeroppervlak toeneemt. Een richtlijn voor het vloeroppervlak is circa 13x25 cm. De hoogte is bij voorkeur circa 14 cm. Materialen zoals hout en houtbeton zijn geschikt. De meeste Gierzwaluwkasten voldoen aan deze normen. Omdat Huismussen graag in los kolonieverband broeden, is het een goed idee om meerdere nestkasten op één gevel op te

hangen. De aanvliegroute mag niet belemmerd worden door bomen of struiken, maar de aanwezigheid van dichte struiken in uw tuin is wél heel belangrijk.

10. Wat kan ik verder doen om Huismussen te helpen?

Allereerst is het belangrijk om veel groen aan te bieden in uw tuin. Het liefst in de vorm van dichte struiken, zoals Klimop of Liguster. Daarnaast kunt u Huismussen jaarrond bijvoeren. Dat kan bijvoorbeeld met zaden op een voedertafel met een beschermkooi waar de Huismus wél doorheen past, maar de Huiskat en de Sperwer niet. In de winter zijn vetbollen een goede aanvulling daarop. Het is belangrijk om voederplaatsen goed schoon te houden. Mocht u in uw tuin een schotel met water of wat zand kunnen aanbieden, dan neemt de Huismus graag een (stof)bad. Verder kunt u nestlocaties aanbieden voor Huismussen; zie vraag 9.